

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย และการเก็บข้อมูล

การวิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจะทำการวิเคราะห์ เนื้อหา ข่าวสาร ที่ถูกเสนอผ่านสื่อมวลชน ซึ่งมีประชากรที่ทำการศึกษา (Population) คือหนังสือพิมพ์ ทั้งหมดซึ่งมีหนังสือรายวัน 14 ฉบับ และรายสัปดาห์ 5 ฉบับ ซึ่งจำนวนหนังสือพิมพ์นี้จะไม่แน่นอน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์เนื้อหามีรายละเอียดดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1 หนังสือพิมพ์รายวัน ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน กล่าวคือ ไทยรัฐจะมีจุดเด่นคือ ยอดจำหน่ายสูงสุดในเมืองไทย และมีประชาชนนิยมอ่านมากที่สุดอีกด้วยส่วนมติชนก็เป็นหนังสือพิมพ์ในเชิงประชานิยมเช่นกันแต่มีจุดเด่น ในการทำข่าวที่แตกต่างจากไทยรัฐคือ จะเจาะลึกลงไปประเด็นข่าว และการนำเสนอข่าวจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนเดลินิวส์นั้นก็หนังสือพิมพ์ประชานิยม และมี ยอดจำหน่ายสูง และเป็นคู่แข่งในทางธุรกิจหนังสือพิมพ์กับไทยรัฐ

ดังนั้นข้อแตกต่างของหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ คือ นโยบาย และทิศทางในการนำเสนอข่าว กล่าวคือ

ไทยรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีความหลากหลายของการนำเสนอประเด็นข่าว โดยในฉบับเดียวกันอาจจะมีทั้งข้อสนับสนุนและคัดค้านในประเด็นข่าวเดียวกัน และมียอดขายเป็นอันดับหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน

เดลินิวส์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีความหลากหลายของการนำเสนอประเด็นข่าว เช่นเดียวกับ ไทยรัฐ มีทิศทางในการเสนอข่าว ในหลายแง่มุม อีกทั้งยังเป็นคู่แข่งชั้นในทางธุรกิจ และมียอดขายที่ใกล้เคียงกับไทยรัฐ

มติชน เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นข่าวหนัก (Hard news) คือ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ และมีการนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเอง และมีความหลากหลายในประเภทของบทความ

2. หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ได้แก่ ฐานเศรษฐกิจรายสัปดาห์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ที่มีทิศทางการเสนอข่าวแบบเจาะลึก มีความหลากหลายของคอลัมน์ มีลักษณะการเสนอข่าวที่เน้นไปทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่วนเนชั่นสุดสัปดาห์ จะมีลักษณะที่ มีความเป็นสากลและเจาะลึกในประเด็นข่าวอย่างต่อเนื่อง และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ซึ่งมีลักษณะการเสนอข่าวที่เน้นหนักในด้านการเมือง และในระยะหลังได้มีการเพิ่มความหลากหลายของบทความ มากขึ้น

การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การวิเคราะห์หนังสือพิมพ์รายวันคือ ช่วงมกราคม-ธันวาคม 2541

โดยจะทำการศึกษาหนังสือพิมพ์รายวัน ตั้งแต่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2541 ซึ่งจะเริ่มศึกษาโดยเริ่มจากไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ตามลำดับ และจะเรียงวันที่จากวันที่ 1 มกราคม ไปจนถึง 31 ธันวาคม เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

2. หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ จะศึกษาในลักษณะเดียวกับหนังสือพิมพ์รายวันคือจะเริ่มต้นที่หนังสือพิมพ์ฐานสัปดาห์วิจารณ์ ในสัปดาห์แรกของเดือนมกราคม เนชั่นสุดสัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนมกราคม และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ในสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนมกราคม ซึ่งจะสลับกันไปจนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาการเก็บข้อมูล

เนื่องจากการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์จะมีลักษณะแตกต่างจากหนังสือพิมพ์รายวันคือ เป็นการสรุปเหตุการณ์ สถานการณ์ที่เด่น ในรอบสัปดาห์และเป็นการวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นของผู้เขียนบทความค่อนข้างมาก และยิ่งไปกว่านั้นคือ การแสดงการคาดการณ์ของผู้เขียนที่มีต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ ทำให้คนที่ตกเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์จะต้องมีบทบาทที่ถือว่าโดดเด่นในช่วงเวลานั้น

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 6 กลุ่ม คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ฐานสัปดาห์วิจารณ์ เนชั่นสุดสัปดาห์ และ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เพื่อให้การวิเคราะห์เนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาในทุกส่วนของหนังสือพิมพ์ และป้องกันความแตกต่างที่อาจจะมีขึ้นมาได้ในกรณีที่ตัวอย่างบางฉบับมีการจัดหน้าสตรีเป็นพิเศษ และบางฉบับไม่มีหน้าสตรีอย่างเด่นชัด จึงทำการศึกษาในทุก

หน้าที่มีการกล่าวถึงนักการเมืองหญิง และเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของการเก็บข้อมูลจะสามารถเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้นดังนี้

หนังสือพิมพ์รายวันจะศึกษาหมุนเวียนไปเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาจะเก็บได้	365 ฉบับ
หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ศึกษาเดือนละ 4 ฉบับ รวม	57 ฉบับ
รวมทั้งสิ้น	422 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูลและเกณฑ์การบันทึกข้อมูล

เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหา ถึงการเสนอข่าวเกี่ยวกับนักการเมืองหญิงในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ ซึ่งจะทำการศึกษาทั้งฉบับที่ได้คัดเลือกและอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อวิเคราะห์ถึง ประเภทของข่าว รูปแบบการนำเสนอ ปริมาณการนำเสนอข่าวของนักการเมืองสตรี และทิศทางในการนำเสนอข่าว ของนักการเมืองหญิง ซึ่งจะใช้เครื่องมือในการบันทึกข้อมูลเป็นตารางรหัส (Coding sheet) เพื่อบันทึกจำนวนประเด็นของเนื้อหาข่าวเป็นรายการ (items)

วิธีสร้างแบบบันทึกข้อมูล

1. จะแบ่งออกได้ 6 ประเภทคือ
 - 1.1 ชื่อของหนังสือพิมพ์
 - 1.2 รูปแบบของการนำเสนอ ได้แก่
 - ข่าวหน้าหนึ่ง (หัวข้อข่าวใหญ่แบบเต็มบรรทัด เต็มคอลัมน์)
 - ข่าวที่เป็นเนื้อหาต่อเนื่องจากหน้า 1 โดยรวมหมดทุกหน้ายกเว้นหน้า

โฆษณา

- ส่วนที่เป็นความคิดเห็น ได้แก่ บทบรรณาธิการ คอลัมน์ วิจารณ์

ชุบฉิบ บทความ/รายงาน

- 1.3 ประเภทของข่าว ได้แก่ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและศาสนา
- 1.4 บทบาทและหน้าที่ที่ถูกนำเสนอในข่าวแต่ละประเภท
- 1.5 สมญานามนักการเมืองที่ถูกเรียกโดยหนังสือพิมพ์
- 1.6 ภาพข่าว/ข่าวย่อ

2. ออกแบบการบันทึกข้อมูล โดยตัวแปรทั้งหมดดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนด
3. ตัวอย่างของแบบบันทึกข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูล

ชื่อ นสพ.....หน้า.....

ประจำวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

จำนวน..... BSU

รูปแบบการนำเสนอ

1.หัวข่าวใหญ่
2.ข่าวที่เป็นเนื้อหาต่อจากหน้าหนึ่ง
3.บทบรรณาธิการ
4.คอลัมน์วิจารณ์ ชื่อคอลัมน์.....
5.บทความ/รายงาน
6.ภาพข่าว/ข่าวย่อ
7.หน้าสตรี

ภาพลักษณะที่ปรากฏในเนื้อหาหนังสือพิมพ์

.....บนลบกลาง

ประเภทของข่าว

1.การเมืองการปกครอง
2.ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
3.ศาสนา
4.เศรษฐกิจ
5.สังคม
6.เด็กและสตรี
7.การศึกษา
8.อาชญากรรม
9.สิ่งแวดล้อม.

บทบาทและหน้าที่ของนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอทางหนังสือพิมพ์

.....

สมณานามนักการเมืองหญิงโดยหนังสือพิมพ์

.....

เกณฑ์การบันทึกข้อมูล

1. รูปแบบของการนำเสนอ จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบดังนี้

1.1 หัวข่าวใหญ่ ได้แก่ พาดหัวข่าวในหน้า 1 ซึ่งได้แก่การพาดหัวแบบใหญ่สุดประจำวัน และพาดหัวรอง เพื่อบอกถึงสาระสำคัญของประเด็นข่าว

1.2 เนื้อข่าว ได้แก่ รายละเอียดและข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เป็นข่าว โดยจะเป็นเนื้อหาต่อเนื่องจากหัวข่าวและข่าวรองในหน้า 1

1.3 ส่วนที่เป็นความคิดเห็น ได้แก่ ข้อเขียนในบทบรรณาธิการ คอลัมน์วิจารณ์/ให้ความรู้/ซุบซิบ บทความหรือรายงานต่าง ๆ โดยคอลัมน์นิสต์ นักวิจารณ์ นักวิชาการ โดยที่บทบรรณาธิการ จะเป็นคอลัมน์หนึ่งที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดมาแล้ว ถึงประเด็นข่าวนั้น ๆ และจะแสดงความคิดเห็น ตลอดจนยุคยีนของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

คอลัมน์วิจารณ์ คือคอลัมน์ที่เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งอาจจะเป็นคอลัมน์นิสต์ประจำหรือไม่ก็ตาม

คอลัมน์ซุบซิบ คือคอลัมน์ที่นำเสนอในรูปของข้อความหรือข่าวสั้น ๆ แสดงถึงความเคลื่อนไหวและกล่าวถึงบุคคลในข่าวในลักษณะไม่เป็นทางการ ก่อนข้างเป็นความคิดเห็นส่วนตัว ในลักษณะล้อเลียน เสียดสี

บทความ/รายงาน คือการรายงานความเคลื่อนไหวในแง่ต่าง ๆ ในด้านวิชาการ และการแสดงความคิดเห็นโดยอิงวิชาการ ซึ่งจะเป็นการเขียนข่าว/รายงาน/บทความ โดยบุคคลภายนอกก็ได้ เช่น นักวิชาการ ผู้ทรงความรู้ในแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นการพิเศษ รวมทั้งการรายงานที่เป็นบทสัมภาษณ์พิเศษด้วย

2. ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในเนื้อหา

โดยจะวิเคราะห์ใน 3 ระดับคือ บวก กลาง และลบ ซึ่งเกณฑ์ในการวิเคราะห์จะขึ้นอยู่กับความคิดเห็น และวิจารณ์ญาณของผู้ลงรหัสเป็นสำคัญ

3. ประเภทของข่าว

จะมีเกณฑ์และกรอบของประเภทข่าวไว้ 6 ประเภท เพื่อที่จะตัดสินว่า บทบาทของนักการเมืองหญิงนั้นได้ถูกนำเสนอ ในประเภทข่าวใด ทั้งนี้เพื่อดูว่าบทบาทใดของนักการเมืองหญิงถูกนำเสนอมากที่สุด

4. บุคลิกภาพที่ปรากฏในเนื้อหาข่าว

โดยจะวิเคราะห์จากบทบาทของนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอ และจะพิจารณาจากถ้อยคำที่สื่อมวลชนเรียกขาน ทั้งในแง่ทางการและไม่เป็นทางการ

หน่วยของการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ (Unit of Analysis)

ในการวิจัยนี้ จะพิจารณาจากคำ (Word) ประโยค (sentences) ย่อหน้า (paragraph) สาระหลักของข่าว (theme) รายชิ้น (item) และพิจารณาจากตัวบุคคล (character's actor)

การทดสอบความเชื่อมั่นในการลงรหัส

มีผู้ช่วยวิจัย 2 คน คือ นิสิตปริญญาโท สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ 1 คน และอดีตนักหนังสือพิมพ์รายวันผู้จัดการ ปัจจุบันเป็นคอลัมน์นิสต์อิสระ มีบทความลงในนิตยสารโลกสีเขียว (ราย 2 เดือน) โดยจะทำการศึกษา และวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวที่เสนอเกี่ยวกับบทบาทของนักการเมืองหญิง โดยยึดขอบเขต และหลักเกณฑ์จากนิยามศัพท์ของการวิจัยในครั้งนี้

จากนั้นจะทำการคำนวณโดยใช้สูตรหาความเชื่อมั่นของ Holsti (Roger D. Winner and Josept R. Dominick, 1987:8) ดังนี้

$$\text{สูตรความเชื่อมั่น } R = \frac{n (C_1 \cdot C_2 \cdot C_3 \dots C_n)}{(C_1 + C_2 + C_3 + \dots C_n)}$$

เมื่อ R คือค่าความน่าเชื่อถือ

N คือจำนวนผู้ลงรหัส

C_1, C_2, C_3 คือจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสมีความเห็นตรงกัน

$C_1 + C_2 + C_3 \dots C_n$ คือจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสทั้งหมดที่ทำการศึกษา

ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ไม่ควรต่ำกว่า 0.75

จากการทดสอบพบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.41

โดยที่ การเก็บรวบรวมข้อมูล จะกระทำโดย ผู้ลงรหัสทั้ง 3 คน จะอ่านข่าวที่นำเสนอในกลุ่มหนังสือพิมพ์ที่ทำการศึกษา ไปตั้งแต่หน้า 1 จนจบ แล้วพิจารณาข่าวที่เข้าเกณฑ์การวิจัยที่ได้ตั้งไว้ทีละข่าว หลังจากนั้นจะทำการลงข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลที่ละเอียด และข่าวละแผ่น โดยจะทำการพิจารณาและแยกประเภทของข่าว พร้อมกับการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ที่ถูกนำเสนอไปพร้อมกันว่าเป็นเชิงบวก ลบ หรือกลาง โดยจะต้องกรอกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเสร็จสิ้นการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้มาแยกวิเคราะห์ตามประเด็นที่ได้ตั้งไว้ดังนี้

1. สัดส่วนของข่าวนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์กับข่าวนักการเมืองทั้งหมดของแต่ละฉบับ
2. สัดส่วนของข่าวนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอในแต่ละฉบับเมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน
3. สัดส่วนของข่าวนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอในแต่ละประเภทของข่าวของแต่ละฉบับ
4. สัดส่วนของข่าวนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอในแต่ละประเภทของข่าวในแต่ละฉบับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน
5. สัดส่วนของข่าวนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอในหน้า 1 ของแต่ละฉบับ
6. สัดส่วนของข่าวนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอในปริมาตรในหน้าหนังสือพิมพ์ของแต่ละฉบับ
7. สัดส่วนของข่าวนักการเมืองหญิงที่ถูกนำเสนอในปริมาตรในหน้าหนังสือพิมพ์ของแต่ละฉบับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน
8. สัดส่วนของรูปแบบการนำเสนอรายงานข่าวของนักการเมืองหญิงในประเภทต่าง ๆ คือ ภาพข่าวพร้อมคำบรรยาย, ข่าว, บทความ, คอลัมน์ซุบซิบ/รายงาน/บทสัมภาษณ์/การ์ตูน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วจะทำการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ เพื่อตรวจสอบถึงความเที่ยงตรงของข้อมูล และดูความคิดเห็น ทศนคติที่แฝงมา โดยจะพิจารณาจากคำ (word) ความหมาย (Meaning)

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 บรรณาธิการการเมือง/หรือผู้มีอำนาจในการคัดเลือกข่าวที่ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ในแต่ละฉบับที่ศึกษา เพื่อศึกษาถึงแนวทาง กรอบความคิดในการตัดสินใจ คัดเลือกข่าวแต่ละข่าวที่ลงตีพิมพ์

2.2 คอลัมน์นิสต์ ผู้เขียนข่าว วิเคราะห์ข่าว เพื่อทราบถึงความคิดเห็นทัศนคติ ที่มีต่อนักการเมืองหญิง และภาพลักษณ์ของนักการเมืองหญิง

2.3 ผู้สื่อข่าว ในฐานะที่เป็นผู้สัมผัสกับนักการเมืองหญิงเป็นคนแรกเพื่อศึกษาถึงความคิดเห็น ทัศนคติ ที่มีต่อการทำงานและภาพลักษณ์ของนักการเมืองหญิง

โดยมีแนวคำถามดังนี้

1. นโยบายในการเสนอข่าว
2. ทัศนคติ และความคิดเห็นที่มีต่อนักการเมืองหญิงของสื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ
3. ปัจจัย และอิทธิพลที่มีต่อการทำงานด้านการเมืองของนักการเมืองหญิงในสายตาของสื่อมวลชน
4. บทบาทของนักการเมืองหญิงในสายตาสื่อมวลชน
5. แนวโน้มของภาพลักษณ์นักการเมืองหญิงในอนาคต
6. ความแตกต่างของภาพลักษณ์นักการเมืองหญิงกับหญิงไทยโดยทั่วไป

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาแล้ว ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มของข้อมูล (grouping) เพื่อหาผลสรุปของข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้ศึกษาในขั้นตอน 1 เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป